



KRISTIN  
HARMEL

# VINAŘOVA ŽENA

Láska i zrada s chutí šampaňského

motto román

# Vinařova žena

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na  
[www.motto.cz](http://www.motto.cz)  
[www.albatrosmedia.cz](http://www.albatrosmedia.cz)



**Kristin Harmel**  
**Vinařova žena – e-kniha**  
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.  
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována  
bez písemného souhlasu majitelů práv.

**ALBATROS**  **MEDIA**

# VINAŘOVA ŽENA



KRISTIN  
HARMEL

Praha 2021

*Přeložila Irmgard Kolinská*

*Fasone a Noahu,  
neustále se od vás učím, co je opravdová láska.*



Je nemyslitelné, ba dokonce nemožné,  
aby z takové přemíry smrti, z takové přemíry  
obětí a zkázy, z takové přemíry hrdinství  
nevzešlo lidstvo větší a lepší.

*generál Charles de Gaulle,  
vůdce francouzského odbojového hnutí,  
v projevu o důsledcích druhé světové války*







KVĚTEN 1940

INÈS

Silnice, po níž Inès Chauveauová ujížděla z Remeše směrem na jih, se vinula mezi svěže zelenými vinicemi. Za naleštěným černým citroěnem se zvedala oblaka prachu a vítr si divoce pohrával s jejími kaštanovými vlasy. Byl květen, vinná réva se již probouzela k životu a svými poupaty podobnými malým pěstičkám se drala vstříc slunci. V příštích měsících začne kvést a v září budou hrozny – světle zelené *Chardonnay*, inkoustově tmavý *Pinot Meunier*, borůvkově modrý *Pinot Noir* – nalité šťávou a zralé pro sklizeň.

Ale bude tu ještě ona? Bude tu vůbec ještě někdo z rodiny? Zachvěla se. V zatáčce před odbočkou k domovu prudce zabrzdila, až motor rachotivě protestoval. Michel by jí řekl, že jezdí moc rychle, moc riskantně. Ale byl ve všem až příliš opatrný.

V červnu to bude rok, co se vzali, a za tu dobu nebylo dne, aby kvůli něčemu neslyšela jeho jemné napomenutí. *Prostě na*

*tebe dávám pozor, Inès. To se přece od manžela očekává.* V poslední době se téměř všechna jeho varování týkala Němců, kteří číhali hned na druhé straně neproniknutelné Maginotovy linie – opevněné hranice, která chránila Francii před chaosem vládnoucím ve zbytku Evropy. *My, co jsme zažili Velkou válku, víme, že je musíme brát vážně,* říkal nejméně jednou denně, jako kdyby zapomněl, že mu v době, kdy se odehrála poslední bitva, byly teprve čtyři roky.

Inès, která byla o šest let mladší než Michel, samozřejmě ještě nebyla na světě, když Němci v roce 1918 konečně ustoupili z Marne poté, co téměř srovnali se zemí nejvýznamnější město departementu – Remeš. Ale otec, zpravidla když se napil brandy, jí toho o válce vyprávěl, a přitom bouchal pěstí do stolu, dost na to, aby věděla, že musí být obezřetná.

*Hunům se nedá věřit!* Měla dojem, že v uších slyší otcův hluboký drsný hlas, přestože už byl řadu let mrtvý. *Mohou se tvářit jako přátelé Francie, ale jen blázen by jim něco takového uvěřil.*

Ona rozhodně blázen není. A tentokrát přivází zprávu, která všechno změní. Pocítila drobný záchvěv zadostiučinění, ale když vjížděla do Ville-Dommange, tyčil se nad městečkem tichý, zádumčivý, sedm set let starý kostelík Saint-Lié jako nemá výčitka její malichernosti. Tady se nejednalo o to, kdo se mylí a kdo má pravdu. Tady šlo o válku. O smrt. O krev mladých mužů, která se již nyní vsakovala do půdy v lesích na severovýchodě země. Šlo o všechno to, co její manžel předvídal.

Projela bránou a před majestátní dvoupatrovou kamennou budovou zámku prudce zabrzdila, vyskočila z auta a běžela ke dveřím, které vedly dolů do rozlehlé spleti podzemních sklepů.

„Micheli!“ zavolala a brala schody do sklepa po dvou. Chladný, vlhký vzduch jí připadal, jako kdyby jí někdo chrstl do obličeje kbelík vody. „Micheli!“

Ozvěna jejího hlasu se nesla bludištěm chodeb, které vybuodoval před tři čtvrtě stoletím excentrický pradědeček jejího

manžela. Ležely tam na boku tisíce lahví, celé jmění ukryté v bublinách čekajících na další dějství zrodu šampaňského.

„Inès?“ zazněl Michelův hlas odkudsi z hloubi sklepení, a pak uslyšela jeho blížící se kroky, když následován Theem Laurentem, sklepmistrem vinařství *Maison Chauveau*, zahýbal za roh. „Co se děje, drahá?“ přispěchal k ní, položil jí ruce na ramena a pátravě se jí zadíval do obličeje. „Jsi v pořádku, Inès?“

„Ne.“ Až teď si uvědomila, že sotva popadá dech z rychlé jízdy a ze sestupu do chladu sklepení, ale hlavně z toho, co jim musí sdělit. „Ne, Micheli, vůbec nejsem v pořádku.“

„Co se stalo?“ zeptal se Michel, zatímco Theo na ni beze slov hleděl se svým obvyklým nezúčastněným výrazem ve tváři.

„Už to začalo,“ vypravila ze sebe. „Invaze. Němci už jsou tady!“

Ve vlhkém vzduchu se rozhostilo tíživé ticho. Jak dlouho potrvá, než klid těchto sklepů naruší dunění kroků pochodujících vojáků? Než všechno, co tu vybudovali, bude ohroženo a možná zničeno?

„Dobrá,“ rozhodl nakonec Michel. „Myslím, že je načase, abychom se dali do schovávání našeho šampaňského.“



ČERVEN 2019

LIV

Levá ruka Liv Kentové byla jako nahá. Tak jí to alespoň připadalo pokaždé, když se podívala na prázdné místo na prstě, na němž posledních dvanáct let nosila snubní prsten. Přestože jej sundala už před třemi měsíci – pět týdnů poté, co jí Eric oznámil, že odchází a přeje si co nejdřív vyřídit všechno papírování –, dosud ji pokaždé překvapila ztráta něčeho, o čem se domnívala, že jí patří navždy. Ostatně i o spoustě dalších věcí si myslela, že se na ně může spolehnout.

„Díky za to, že to bereš s takovým klidem,“ řekl Eric, když odnášel poslední krabici jejich společného majetku do malého jednopokojového bytu, kam se Liv odstěhovala poté, co se rozešli. Působilo na ni zvláště, když ho viděla v prostředí, kam už nebude nikdy patřit. Na jednu stranu si přála na něj zakřičet, aby vypadl, na druhou stranu, a za to se hluboce styděla, by ho nejraději prosila, aby zůstal. Jejich manželství skon-

čilo takovou rychlostí, že měla pocit, jako by se pod ní otevřela propast.

„S klidem?“ opakovala po něm a rozhlížela se po bytě zařízeném nábytkem, který až dosud patřil jim oběma. Erikův pohled se zastavil na ošoupané kožené pohovce uprostřed pokoje a Liv napadlo, zda si stejně jako ona vzpomíná na den, kdy si ji koupili. Hádali se kvůli tomu, že je moc drahá, a nakonec se skáceli do nepoddajných polštářů, aby se usmířili a celí zpocení si padli do náruče. Ale možná jen myslí na to, jak je vděčný za možnost začít nový život nezatížený společně pořízenými věcmi.

Pohledem se vrátil k ní. „Jen jsem chtěl říct, že vím, že to není lehké.“ Jeho rozvázný, chápavý výraz působil jako maska. Liv ucítila osten zloby, což však bylo pořád lepší než smutek, který v ní vřel jako bouře od té doby, co ten den ráno podepsali rozvodové papíry. „Je mi opravdu líto, že to dopadlo takhle, Liv, ale prostě jsme každý chtěli něco jiného.“

Liv se zmohla na pouhé nic neříkající „Hmm.“

„Opravdu pro tebe chci jen to nejlepší. To přece víš. Vždycky mi na tobě bude záležet.“

„Ale ne tolik, jako ti záleží na sobě. Nebo na tvé nové přítelkyni,“ neodpustila si.

Eric si povzdechl. „Nebud' našťvaná, Liv.“ Postavil krabici na zem a otíral si ruce. „Věřím tomu, že bychom nakonec mohli být přátelé.“

Pohrdavě si odrkla a Erikův chápavý pohled se v tu ránu vytratil. Rozmrzele zkrabatil čelo a najednou viděla toho skutečného muže, jenž cíhal pod uhlazeným zevnějškem. Toho, který jí dával vinu za všechno, co se mezi nimi pokazilo. Přála si mít dítě, věnovat se rodině, a zdálo se, že on si to přeje také. Ale pak, po více než roce zklamání, jí diagnostikovali předčasné ovariální selhání. Třikrát se pokusili o umělé oplodnění darovanými vajíčky, až Eric prohlásil, že toho má dost – dost

pokusů o dítě, dost snahy pochopit její smutek, dost jejich manželství. Liv ovšem později zjistila, že už tehdy začal chodit se čtyřiadvacetiletou dívkou jménem Anemone, jednou z administrativních asistentek v podniku *Bergman Restaurants*, jehož byl šéfem. „Tak přátelé, jo?“ odsekla nakonec. „To určitě. Třeba bychom si mohli všichni tři jednou týdně vyrazit na společnou večeři. To by byla zábava, co říkáš?“

„Liv, já vím, že se na mě zlobíš. Ale Anemone za to nemůže. Ty a já jsme se prostě jeden druhému vzdálili. Už nám nebylo souzeno být spolu.“

„A tobě bylo souzeno být s veganskou mileniálkou, jejíž hipsterští rodiče jí dali jméno podle nějaké medúzy?“

„Anemone je ve skutečnosti mořský polyp,“ opravil ji Eric vyhýbající se jejímu pohledu. S předstíranou bezmocností pokrčil rameny. „Co na to můžu říct? Prostě mě dostala.“

„A co z toho má? Vždyť je to totální kliše a ty jsi chodící ztělesnění krize středního věku. Jednoho dne, až se jí nabažíš, ji taky pustíš k vodě.“

Eric si povzdechl a Liv v jeho očích zahlédla lítost, což způsobilo, že se cítila ještě hůř. „Liv, řekni mi upřímně. Než jsme se rozešli, milovala jsi mě vůbec ještě?“

Neodpověděla, protože jak by mu dokázala vysvětlit, že by ho milovala navěky, jen kdyby jí dal šanci? Tak jak tomu má být, když člověk někomu zaslíbí svůj život. Stalo se jen to, že ke konci už ho neměla moc ráda. Ale byla ochotná se s tím potýkat, snažit se najít cestu zpět k tomu, jaké to mezi nimi bylo dřív. Její rodiče tu možnost neměli: otec jí zemřel, když byla ještě malá, a matka od té doby poletovala z jednoho vztahu do druhého. Odjakživa si slibovala, že její život bude jiný. Ale možná jsme všichni odsouzeni k tomu, abychom opakovali chyby svých předchůdců, i s vědomím, že jsme chytřejší.

Ale Eric měl vlastně pravdu. Už k sobě nepatří. Možná k sobě nikdy nepatřili. A možná že nejlepší, co mohli udělat,

bylo jít každý svou cestou. Přesto se nedokázala zbavit pocitu, že ji zklamal, právě když ho nejvíc potřebovala.

Když mlčení trvalo už příliš dlouho, Eric začal znovu: „Takže co teď budeš dělat? Chceš to zkusit a vrátit se do práce? Víš, že kdykoliv bys potřebovala, můžeš mě požádat o reference.“

Liv se kousala do rtu rozmrzelá z toho, že na ni pohlíží, jako by jí nabízel soucit. Před rokem navrhl, aby opustila místo viceprezidentky marketingu u Bergmanů, kde se před patnácti lety seznámili. Celou tu dobu pracovali vedle sebe, on stoupal po žebříčku funkcí ve finančním oddělení, ona se stala šéfkou marketingu. Byli perfektními spolupracovníky na vedoucích pozicích – dokud to neskončilo.

*Podívej, jestliže se potřejí chceme pokusit o umělé oplodnění, možná bys měla zůstat doma a soustředit se jen na to,* navrhl jí minulý rok v červnu. *Až budeme mít dítě, budeš beztak chtít zůstat doma, ne?* Váhavě souhlasila, ale teď už věděla, že poslechnout ho byla chyba, že to byl první krok k tomu, aby ji vytrhl z jejího dosavadního života. A když se pokus nezdařil, nezůstalo jí nic – ani dítě, ani manžel, ani zaměstnání, ani úspory. Byla totálně ztracená. „Já už to nějak vyřeším,“ řekla tiše.

„Prozatím máš aspoň babičku.“ Zacukaly mu rty. „Určitě ti pomáhá, ne?“

„Je hodně velkorysá,“ pronesla odměřeně. „Myslím, že si uvědomuje, že mi špatně poradila.“ Babička Edith, bohatá výstřední matka jejího otce, která žila v Paříži, byla tou, kdo trval na tom, aby před svatbou uzavřela předmanželskou smlouvu. Smlouva stanovovala, že pokud manželství skončí, ani jeden z manželů nemá právo na cokoli z majetku toho druhého. Záměrem evidentně bylo, aby Eric nezískal nic z toho, co jí jednou připadne jako dědictví. Jelikož však babička Edith byla dosud naživu a Eric vydělával šestimístné obnosy, zatímco Liv byla nezaměstnaná, celá smlouva se jevila jako obrovská chyba. Babička jí alespoň nabídla, že bude platit nájem jejího bytu,

než si znovu uspořádá život, ale Liv se už tak cítila dost provinile i bez toho, aby jí to Eric předhazoval.

„A to si tím tenkrát byla tak jistá.“ Krátce se zasmál. „Ale já se teď musím vrátit do kanceláře. Dej mi vědět, kdybys něco potřebovala, ano? Předpokládám, že se někdy uvidíme.“

Nečekal na odpověď. Odešel bez ohlednutí. Když za ním Liv zavřela dveře, věřila, že konečně skončila se svou minulostí a vykročila do nejtisté budoucnosti.

O hodinu později sebrala odvahu, aby otevřela poslední krabici. Když odtrhla lepicí pásku a odklopila víko, měla pocit, jako by ji někdo udeřil do žaludku. Uvnitř bylo jejich svatební album a dvě krabice od bot plné fotografií ze společného života, které patrně pro Erika už nic neznamenaly. Prolistovala ty navrchu – fotografie ze svatební cesty, na nichž s Erikem stojí na pláži na Maui, oba drží v ruce kokosy s brčkem a zářivě se na sebe usmívají. Rázně je uložila zpátky do krabice a ustoupila, jako by jí jejich blízkost mohla ublížit.

Ozvalo se prudké zaklepání na dveře a Liv zvedla hlavu. Svou novou adresu dala jen hrstce lidí a nikoho nečekala. Za dobu manželství s Erikem byli jejími jedinými přáteli kolegyně a kolegové z firmy, a když loni odešla, nikdo z nich s ní nezůstal v kontaktu, což jen přispělo k tomu, že se cítila vytržená z vlastního života. Vrátil se snad Eric s další krabicí plnou vzpomínek? Váhala, jestli má otevřít, protože neměla chuť se s ním znovu setkat, ale pak se ozvalo další zaklepání, tentokrát hlasitější a naléhavější.

Když vstala a podívala se špehýrkou, musela několikrát zamrkat, aby jí došlo, co vidí. Ve slabě osvětlené chodbě stála její devětadevadesátiletá, neuvěřitelně čiperná babička – s bílými vlasy vyčesanými do elegantního drdolu, v dokonalém šedém tvídovém sáčku Chanel a bezvadně ušitých černých kalhotách. „Babičko Edith?“ zeptala se nevěřičně, když otevřela dveře.



Stará paní sešpulila rty a svraštila domalované obočí. „Olivie, takhle se vážně oblékáš, když tady nejsem, abych na tebe dohlédla?“ Výtka vyřčená s měkkým francouzským přízvukem vyzněla téměř láskyplně. „Copak jsem tě nenaučila nic lepšího?“

„Já... nečekala jsem tě.“ Liv se podívala na svoje roztrhané džíny a vytahané triko, které si oblékla, když Eric odešel. Perfektní oblečení na oddávání se chmurám. „Měla jsem tě čekat?“

„Jsem tady, ne?“

„Ale... co děláš v New Yorku?“ Liv s ní naposledy mluvila před třemi dny, když jí Edith zavolala, aby se rázně zeptala, kdy bude rozvod pravomocný, a o žádném jejím transatlantickém letu z Paříže tehdy nebyla řeč. Vzhledem k jejímu věku by cesta do New Yorku stála alespoň za zmínku.

„Přijela jsem pro tebe, samozřejmě. Nepozveš mě dál? Nutně potřebuji jedno martini. A neopovažuj se mi říct, že ti došel gin. To bych tě musela okamžitě vydědit.“

„Ale ne,“ ujistila ji Liv. „Gin mám.“ Opatrně ustoupila stranou a sledovala babičku, která se prohnila kolem ní. Letmo ji napadlo, proč se nikdy neobejmou jako normální lidé.

„*D'accord*. Máš doma nějaké olivy s modrým sýrem?“ zeptala se přes rameno, když Liv zavřela dveře a následovala ji. V té chvíli si uvědomila, že babička s sebou nemá nic kromě své obvyklé značkové kabelky.

„Kde máš zavazadla, babičko?“

Stará paní ji ignorovala. „V nejhorším by stačily i s česnekem.“

„Myslím, že mám jen ty obyčejné.“

Edith si nesouhlasně odkašlala, ale když usedla na pohovku v obývacím pokoji, zdálo se, že se s nabídkou spokojila.

Liv začala mlčky připravovat babiččin koktejl, což byla její práce už od doby, kdy jí bylo devět let. Pořádná dávka ginu, trocha suchého vermutu, pár kapek nálevu z oliv, to vše protřepané s ledem a poté přecezené.

„Pořád ti říkám, že máš tu sklenici napřed ochladit, Olivie,“ poznamenala Edith místo poděkování, když jí Liv podala pití. „Nedáš si také?“

„Jsou dvě hodiny odpoledne, babi. A já pořád ještě nemůžu přijít na to, co tady děláš.“

Edith zakroutila hlavou. „Řekni mi, musíš být pořád tak nabroušená?“ Dlouze se napila. „Tak dobře. Když to musíš vědět, jsem tady proto, že dneska je první den, kdy ses oficiálně zbavila toho otravného ničemy. Nerada ti připomínám, že jsem to říkala, ale...“

„Takže sis to přišla škodolibě vychutnat.“

Edith se znovu napila a Liv si mimoděk všimla, že se jí třese ruka. „Rozhodně ne,“ prohlásila. „Přiletěla jsem, abych ti pomohla s balením.“

„S balením?“

Edith si dramaticky povzdechla, vstala a gestem nasměřovala Liv k ložnici. „Tak pojd'! Nemáme moc času.“

„Kam spěcháš?“

„Musíme na letiště.“

Liv na ni zůstala jen němě zírat.

„Tak dost otálení, Olivie. Naše letadlo odlétá za čtyři a půl hodiny a víš, jak dlouho trvají bezpečnostní prohlídky na Kennedyho letišti.“

„Babi, o čem to proboha mluvíš?“

„O čem asi, drahoušku.“ Edith zakoulela očima a dopila zbytek martini. „Letíme do Paříže, samozřejmě.“



KVĚTEN 1940

INÈS

Sklepy pod zámkem Chauveau byly tmavé, studené a vlhké. Klenuté cihlové zdi podpírající vápencovou skálu udržovaly uvnitř vlhkost a bylo tomu tak už od té doby, co je Michelův pradědeček před sedmi desetiletími začal stavět. Právě díky tomu byly ideálním místem pro skladování lahví šampaňského, které v nich zrábalo k dokonalosti. Inès to věděla, protože když s ní Michel začal před rokem a půl chodit, vyprávěl jí celou historii rodinného podniku. Všichni v rodině jeho otce byli *vignerons* již od šestnáctého století, ale až na začátku devatenáctého století si začali pohrávat s myšlenkou vyrábět vlastní víno. V nedalekých městech Remeš a Épernay, a dokonce i ve vesnici Aÿ vydělávali velcí výrobci šampaňského celá jmění, zatímco vinaři v malých vesničkách pořád žili jako drobní rolníci. Když si Michelův prapradědeček v roce 1839 vzal dceru textilního magnáta, měl konečně peníze na nákup zařízení a zásob.

Podnikání se rozvíjelo pomalu a téměř se zastavilo, když si Michelův excentrický pradědeček umínil, že pod domem vybuduje síť sklepení, jež bude konkurovat křídovým vinným sklepům velkých vinařských domů v Remeši. Podzemní chodby, které hloubil od začátku sedmdesátých let devatenáctého století, byly tak křivolaké a spletité, že když Inès v *Maison Chauveau* bydlela první týden, zabloudila v nich a několik hodin tam byla naprosto ztracená, což byl pro ni strašidelný zážitek. Michel ji tam našel vyděšenou, když už bylo dávno po setmění.

„Podzemní chodby se táhnou celé kilometry a jsou dost nepřehledné,“ vysvětloval vzlykající Inès, když ji vedl ven na čerstvý večerní vzduch. „Neboj se, miláčku. Však se v nich časem vyznáš.“ On znal samozřejmě nazpaměť každý centimetr tohoto bludiště. Jako chlapec si ve spleti podzemních chodeb hrával na schovávanou, do křídových stěn vyškrabával své jméno vedle jmen svých předků a choulil se tam, když za Velké války nad jeho hlavou dopadaly bomby.

Ale Inès si ani rok po této první děsivé zkušenosti na ticho a tmou ve sklepeních plných lahví zrajícího vína naskládaných jako malé rakve nezvykla. Nezvykla si na neustálý chlad, jenž dával zapomenout na roční doby, a nikdy se nesmířila s tím, jak občas od hlavního vchodu do podzemí zahučel vítr a vydával zvuk, který jí připomínal strašidla a vlky z pohádek.

I to, co dělá teď, by vlastně měla být pohádka, pomyslela si lítostivě, když se zastavila, aby si promnula ztuhlá ramena. Když se s Michelelem v listopadu 1938 poznali, zdálo se, že se k sobě dokonale hodí: on byl okouzlen jejím mládím a optimismem a ona si cenila jeho spolehlivosti a moudrosti, stejně jako jeho fascinující schopnosti vyrábět šampaňské proslulé po celé Francii. Všechno jí to připadalo neskutečné. Kdo by si pomyslel, že o pouhých sedmnáct měsíců později bude mít na sobě pracovní boty a bude vláčet dvacetikilové bedny vína

do tajného sklípku, který Michelovi rodiče vybudovali během Velké války, aby měli kam schovat své cennosti?

Byla to důmyslná stavba. Když ji tam Michel poprvé prováděl hned poté, co v září Francie vyhlásila válku Hitlerovu Německu, nestačila se divit. Nikdy by neuhodla, že za zdánlivě neproniknutelnou stěnou se skrývá obrovský skladovací prostor. Tajné dveře byly zavěšeny na pantech schovaných mezi cihlami, a když byly zavřené, nebyly k rozeznání od desítky let staré kamenné chodby. Před dveřmi navíc stála socha Panny Marie, speciálně vyrobená tak, aby působila dojmem, že se s ní nedá pohnout, což ve skutečnosti bylo překvapivě snadné. Inès to věděla, protože ji sama musela dnes brzy ráno odsunout, aby se dostala do skryše, kam už celé měsíce postupně ukládali lahve.

Byla v tu chvíli ve sklepě sama, bolely ji ruce a záda, a náhle ji přepadla mrazivá předtucha. V lednu, když jedné bouřlivé noci leželi v posteli a vítr si venku pohrával s keři vinné révy, prorokoval Michel, že pro Champagne nastává neblahý rok. Čekal špatnou sklizeň a mluvil o tom, že se nad celou oblastí bude vznášet stín. Inès myslela, že se jen projevuje jeho pesimismus, ale teď když už byli Němci těsně u hranic, ji napadlo, že měl, ostatně jako vždy, ve všem pravdu. Vážila si jeho inteligence, ale to, že se nikdy nemýlil, bylo občas ubíjející. Nedával jí možnost mít vlastní názory, které by se lišily od těch jeho.

„Inès? Jsi tady?“ ozvalo se z úzkého kamenného schodiště vedoucího od hlavního vchodu do sklepů za dřevěnými dveřmi, schovanými v kamenné zdi za zámkem, v němž s Michelem bydleli. Inès na okamžik zavřela oči. Byla to Céline, manželka Michelova sklepmistra Thea Laurenta. „Michel říkal, že bys možná potřebovala pomoc.“

„Ano, jsem tady!“ zavolala a snažila se, aby to znělo přátelsky. Poškrábala se na levé paži, což byl dětský zvyk, kterého se jí její matka pokoušela zbavit. Říkala jí, že se to pro dámu

nehodí, že ošklivé červené škrábance od nehtů působí nepatřičně dětinsky. Přesto se jí tento nervózní tik vracel, kdykoliv byla rozrušená. „Zrovna se vracím do sklepa, tam co jsou uskladněné poslední lahve ročníku dvacet osm.“

„*C'est bon*. Hned tam budu.“ Na schodech už bylo slyšet těžké kroky. Céline odložila své stylové sandály už před řadou měsíců, když z Marne odešli všichni muži, a nyní téměř každý den pracovala ve vysokých pracovních botách. Byla zdatnější a sebejistější než Inès, která se vedle ní často cítila jako nezkušená mladá holka, přestože mezi nimi byl rozdíl pouhého jednoho roku.

Pokoušela se všemožně pomáhat, ale nebyla tak zručná jako Céline a často se stalo, že se na ni ostatní dívali pohrdavě – sice se snažila, ale neměla vytríbený smysl pro různé chutě vína, nebyla šikovná na lahvování mísených odrůd ani obratná při ukládání lahví do regálů, což vyžadovalo pevnou ruku. Měla podezření, že si ostatní myslí, že je líná, ale ve skutečnosti byla jen nerozhodná a nejistá. Pokaždé když rozbila lahev, ztratila další kousek sebevědomí. Byla k ničemu.

Ironií bylo, že ještě nedávno ji Michel právě takovou chtěl mít. Když ji před půldruhým rokem požádal o ruku, slíbil jí, že se o ni bude starat, a tvrdil, že si přeje, aby nikdy nemusela hnout prstem.

„Ale víš, ráda bych pomáhala,“ snažila se mu tehdy vysvětlit.

„Teď mám zodpovědnost se o tebe postarat,“ opáčil Michel, jemně ji svou mozolnatou rukou vzal za bradu a díval se jí přímo do očí. „Nechci, abys musela pracovat.“

„Ale...“

„Prosím, miláčku,“ nenechal ji domluvit. „Můj otec nikdy nedovolil, aby se moje matka starala o výrobu šampaňského, a já to od tebe také nechci. Odteď budeš paní domu.“

Ale v září byla vyhlášena válka a odvody jim sebraly všechny pracovníky. Michel pomalu změnil názor a zpočátku jí s váhavě

zamumlanou omluvou dával drobné úkoly. Inès mu při každé příležitosti dávala najevo, že to je úplně v pořádku a že si vážně přeje přiložit ruku k dílu. Ale když se podzim protáhl do zimy a nedostatek pracovních sil se začal nepříznivě projevovat na provozu vinařství, musel ji žádat, aby na sebe brala čím dál víc práce. Snažila se dělat všechno přesně tak, jak to chtěl, ale často se stalo, že práci nezvládla dost rychle, a jak měsíce ubíhaly, cítila, že se jeho zklamání z ní prohlubuje.

Když teď Céline zahýbala za roh, Inès honem nasadila úsměv. I ve vybledlých kalhotách a zablácených botách byla Céline krásná, což Inès popuzovalo, ač věděla, že je to neopodstatněné. Ale pak se na ni podívala zblízka a navzdory tmě si všimla, že má zarudlé oči.

„Je ti dobře?“ zeptala se.

Céline rychle sklopila hlavu a skryla obličej za závojem dlouhých hnědých vlasů. „Ale jo, je mi fajn.“

„Proč jsi brečela?“ Inès věděla, že je to netaktní, ale prostě se jí nezdálo fér, aby Céline předstírala, že je v pořádku, když se jim nad hlavami všechno rozpadá. Za celý rok, co byla vdaná za Michela, se nikdy nespřátelily, přestože se o to Inès pokoušela. Céline byla tichá a vážná a neustále chodila po vlnicích se zachmuřeným výrazem ve tváři, zatímco ona se snažila vidět všechno jen z té lepší stránky. Měsíc poté, co přišla na Chauveau, zaslechla, jak Céline Theovi šeptá, jak jí jde Inèsin vytrvalý optimismus na nervy, protože neodpovídá realitě. Tehdy alespoň pochopila, proč na ni občas vrhá podrážděný pohled.

Céline se prudce nadechla. „Víš, Inès, dělám si starosti o svoji rodinu.“

„To chápu.“ Inès najednou nevěděla, co říct. „Ale myslím, že budou v pořádku. Němci určitě neubližují civilistům.“

Céline vydala zvuk, který byl něčím mezi smíchem a vzlykem. „Inès, ty jsi zapomněla, že moje rodina jsou Židé?“

„Ach, promiň, ovšem.“ Doopravdy na to moc nemyslela. V posledních měsících na to při konverzaci občas přišla řeč, když se objevily zprávy o raziích na Židy v Německu. Otec Céline a jeho rodina skutečně byli Židé, ale Inès věděla, že její matka – která před dvěma lety zemřela – byla katolička a Céline nebyla vychovávána v náboženském duchu. „Ale nesmíš si dělat starosti. Tady jsme přece ve Francii.“

Céline dlouho nic neříkala, až se zdálo, že jí došla slova. „Vážně si myslíš, že na tom bude záležet, až se tady Němci ujmou moci?“

Inès se kousla do rtu. Céline přece nemá důvod dívat se na stávající situaci, jako by to byl konec světa. „Nikdo neříkal nic o tom, že by tady Židům něco hrozilo,“ byla přesvědčená. „Uvidíš, že všechno bude dobré.“

„Tak dobře.“ Céline se bez dalších slov otočila. Inès se dívala, jak zvedá z podlahy plnou přepravku a vleče ji chodbou do skrytého sklepa.

Sama také jednu popadla a spěchala za ní, přestože její bolavá záda protestovala a z nezvyklé námahy ji pálily svaly.

„Ty pocházíš odněkud blízko Dijonu, že?“ zeptala se Inès.

„Ano, kousek na jih od něj, z Nuits-Saint-Georges.“

„To znamená, že tvůj otec a tvoji prarodiče jsou od Německa mnohem dál než my, že ano?“ Inès věděla, že Dijon leží asi tři sta kilometrů jižně od Champagne. „Pravděpodobně už se vydali na jih.“ Michel jí vyprávěl, že silnice jsou ucpané statisíci utečenců prchajících před postupujícími Němci.

„Ne.“ Céline postavila přepravku na kamennou podlahu tajného sklepa, ale na Inès se nepodívala. „Můj otec je ředitelem vinařství a skoro všechny jeho zaměstnance poslali na frontu. Otec měl pocit, že nemůže odejít. Je loajální k majiteli, který se k němu vždycky choval velkoryse. A dědeček s babičkou se rozhodli zůstat s ním.“

„No, určitě budou v pořádku.“



„Určitě budou v pořádku,“ opakovala po ní Céline, ale Inès slyšela v jejím hlase hořkost a obavy, a tak raději mlčela.

Asi by se také bála o své příbuzné, kdyby ještě nějaké měla. Ale oba její rodiče zemřeli, když jí nebylo ještě ani šestnáct – otce sklátila mrtvice a matka zemřela o dva měsíce později na srdeční záchvat. Neměla žádné sourozence ani žádné další příbuzné. Byla úplně sama. Naštěstí jí k sobě vzala rodina její dobré přítelkyně Edith, kde našla domov.

Na začátku roku 1938 pak bylo logické, že když se Edith zamilovala do mladého restaurátéra Edouarda Thierryho, který zdědil rodinnou brasserii v Remeši, bude ji Inès doprovázet do Champagne. Nebyl žádný důvod, aby zůstávala v Lille. Ačkoliv měla zpočátku na Edouarda zlost, že jí Edith odvádí, překvapil ji nabídkou, aby odjela s nimi a bydlela u nich ve velkém bytě nad brasserií. *Jsi její nejlepší přítelkyně*, řekl jí, když si otírala slzy po jejich skromné svatbě v barokním kostele Église Sainte-Marie-Madeleine v Lille. *Samozřejmě u nás můžeš zůstat, jak dlouho budeš chtít.*

Zpočátku nevěřila, že si to opravdu přeje, ale ukázalo se, že je pozorný hostitel, často ji zapojoval do jejich společenského života, a občas se dokonce zajímal o její názory na dění ve světě. Příležitostně ji nechal pomáhat za barem v brasserii, aby si něco vydělala. Když jednoho chladného večera na podzim roku 1938 přivedl svého dávného přítele Michela Chauveaua a při večeři naznačil, jaká by to byla dobrá partie, dalo se čekat, že se do něj Inès zamiluje.

„Ten Michel je ale fešák!“ rozplývala se Edith později večer, když ho Edouard doprovázel ven a obě ženy osaměly, a tleskala přitom rukama. „Nemyslíš si to také, Inès?“

Inès se rozechvěle usmála. „Viděla jsi jeho oči?“ Měl je pronikavě modré, takové, které člověku vidí až do duše. Byl vysoký, měl statnou postavu, nazrzlé vlasy a ostré rysy. Jeho oblek byl sice staromódní, ale seděl mu dobře.

„Jeho oči?“ opakovala Edith se smíchem. „Všimla jsem si jenom, že se celý večer dívaly na tebe, má drahá. A jak by také mohl odolat? Jsi krásná.“ Edith to uměla říct tak, že jí Inès věřila. Její přítelkyně odjakživa měla dar člověka povzbudit, když byl bez nálady. „Věřila bys, že je majitelem vinařství *Maison Chauveau*?“ dodala a významně zvedla obočí.

„A přitom se choval tak skromně,“ poznamenala Inès. Přinesl vychlazené lahve tří různých ročníků vlastního vína, ale otázkám na své vinařské impérium se šikovně vyhnul a místo toho zavedl řeč na ni. Ptal se jí na život v Lille, na její přátelství s Edith a na to, zda už měla příležitost rozhlédnout se po Champagne.

Později s Edith usoudily, že to mělo být pozvání na schůzku. Stejně jako Edouard byl Michel o několik let starší a také vážnější. Inès se domnívala, že to je proto, že oba byli nuceni v mladém věku převzít rodinný podnik. Když jim bylo něco málo přes dvacet, museli na sebe vzít odpovědnost, jakou si stěží dovedla představit.

„Ještě jsem se neodvážila dál než do Remeše,“ řekla mu. „Ale moc ráda bych viděla okolní krajinu.“

„Opravdu?“ usmál se Michel a Inès se rozechvěla. V dalších týdnech za ní několikrát přijel a na jaře se zasnoubili. Svatbu měli první týden v květnu, neměli totiž důvod čekat. Stejně jako Inès ani Michel neměl rodinu.

Zpočátku jí všechno připadalo jako zázrak. Právě se stala čerstvou manželkou majitele vyhlášeného vinařství! Bude bydlet uprostřed krásné zvlněné krajiny mezi vinicemi! Každý večer bude pít šampaňské!

Ale realita byla úplně jiná. Jakmile byli oddáni, už jen málokdy se podívala do Remeše. Malebná krajina jí po čase zevšedněla, také každovečerní otevírání lahve vína se stalo rutinou.

Největším problémem ale bylo, že když už nebydlela u Edith a Edouarda, celý den si neměla s kým povídat. Michel byl ještě

uzavřenější a vážnější než v době, kdy spolu chodili. Často u jídla seděli mlčky, Michel přemýšlel o výrobních procesech nebo o problémech s pěstiteli a neměl potřebu nic z toho probírat s ní.

Inès si představovala, že se budou často vracet do Remeše za přáteli, ale přestože město bylo od Ville-Dommange vzdálené jen čtyřicet minut jízdy autem, mohlo se právě tak dobře nacházet v jiné zemi. Michel byl od rána do večera zaměstnán náročnou prací při výrobě šampaňského a nepřál si, aby si bez něj brala auto. Byla ve skutečnosti uvězněná v místě, jež pro ni ještě nebylo domovem.

Když se při své první návštěvě *Maison Chauveau* seznámila s urostlým tmavovlasým Theem a jeho zdatnou elegantní ženou Céline, představovala si, že se z nich stanou přátelé, ale ani to se jí nespělo. Theo byl tak zaujatý svou prací, že někdy dokázal i na několik týdnů zmizet, a Céline byla stejně tichá a vážná jako Michel. Čím víc se s ní snažila navázat kontakt, třeba vyprávěním zajímavostí z města, tím víc jí připadalo, že se jí Céline vzdaluje.

Nyní když na obzoru hrozila válka, cítila se osamělejší než dřív. V hloubi sklepení by s Céline měly sdílet strach z toho, co přijde. Místo toho mlčky pracovaly a ticho narušovalo jen žuchnutí beden, když je ukládaly do dočasné skrýše.



ČERVEN 1940

CÉLINE

Jednoho červnového pátečního rána, několik dnů poté, co Němci vpochodovali do Champagne, se Theo se znepokojeným výrazem v obličeji přirůtil do domku, v němž s Céline bydleli.

„Už jsou tady, ve Ville-Dommange!“ vyhrkl. „Němci! Pojď rychle!“

Céline se zmocnil strach. Věděla, že to přijde, protože Němci plenili okolní města už od začátku týdne, kdy vtrhli do kraje. Držela se naděje, že jejich malou vesnici nějakým zázrakem přehlédnou, ale to byla samozřejmě hloupost. Dobyvatelé budou žádat svou kořist – v tomto případě nekonečné řady lahví nejlepšího šampaňského, které byly uloženy v temných sklepích pod celou oblastí. Ale co když Němci jdou i po něčem jiném? Co když sem vpadnou, protože vědí, že je poloviční Židovka? „Měla bych se schovat?“ zeptala se.

„Tohle není kvůli tobě,“ reagoval okamžitě Theo a sraštil obočí. „Děje se to ve všech vinařských domech. Dokud budeme dělat, co nám říknou, nic nám nehrozí. Ale pojď, Céline, právě teď nás potřebuje Michel.“

S tím musela souhlasit, zvláště když pomyslela na to, jak velkoryse se k nim Michel vždycky choval. Když Theo před čtyřmi lety, hned potom, co se s ní v Nuits-Saint-George oženil, zažádal o místo hlavního sklepmistra v *Maison Chauveau*, měl už za sebou odmítavou odpověď od několika velkých vinařství v Remeši s odůvodněním, že se svému řemeslu naučil v Burgundsku, a nikoliv v Champagne. Ale Michel to nepovažoval za důležité. „Jste zkušený vinař, to je jasné,“ řekl, když si prohlédl jeho reference a na zkoušku s ním prošel ochutnávání a míchání vín. „Každé vinařství by mohlo být šťastné, když vás získá.“

A tím bylo rozhodnuto. Michel jim jako součást Theova platu nabídl domek bývalého správce jen padesát metrů od zámku a Theo nabídku přijal. Michel byl od samého začátku mimořádně velkorysý a choval se k nim jako ke členům rodiny. Často je zval do svého mnohem rozlehlejšího domu na nedělní obědy nebo na nejrůznější oslavy. Nějaký čas byli Michel a Theo skoro jako bratři, ale od té doby, co byla v září vyhlášena válka, Céline pozorovala, že mezi nimi vzniká jakýsi odstup. Theo se pokoušel předstírat, že se nic neděje, zatímco Michel byl odhodlán dívat se do budoucnosti zpříma, i když se jevila hrozivě a nejistě. Nikdy by to nahlas neřekla, ale byla přesvědčená, že Michel má pravdu.

A tak si navzdory divoce tlukoucímu srdci a zpoceným dlaním uhladila vlasy a přiměla se k úsměvu. Měla už na sobě oblečení do práce – montérky a pracovní boty a přes tílko zapnutou bílou bavlněnou blůzu. S Theem měli v plánu jít do nedalekého vinohradu podívat se na rašící výhonky révy, ale bylo jasné, že to bude muset počkat. „Dobře,“ souhlasila. „Tak pojďme.“

Pevně ji vzal za ruku a táhl ji ven ze dveří. Na konci cesty, necelý kilometr daleko, uviděla přijíždět malou kolonu vojenských vozidel, kolem nichž se vířil prach. Hukot motorů prořezával odpolední ticho jako vytrvalé dunivé varování. „*Merde*,“ zavrčel Theo. „Jsou tu dřív, než jsem čekal.“

Běželi spolu k hlavní budově. Dveře už byly otevřené a Michel s Inès, oba bledí ve tvářích, už na ně čekali. „Co budeme dělat?“ zeptala se Inès, jen co vešli dovnitř. Výjimečně byla neučesaná a její kaštanové vlasy kolem ní nezkrotně vlály. Měla na nohou černé sandály na vysokých podpatcích a dlouhé modré šaty se zúženým pasem. Uprostřed všeho toho chaosu se jí dařilo vypadat elegantně. Zmateně se dívala z jednoho na druhého. „Musíme něco dělat!“ Dlaněmi si zakrývala tváře a pak zase nehty nervózně přejížděla po celé délce paží, jako by nevěděla, co s rukama.

„Počkáme,“ prohlásil Michel a zavřel dveře. Obklopilo je ticho tmavé vstupní haly. „Počkáme a uvidíme, co budou chtít.“

Venku zaskřípaly brzdy, bylo slyšet kakofonii drsného smíchu a hrubého křiku. Netrvalo ani minutu, než se ozvalo naléhavé bušení na dveře.

„Klid,“ připomněl jim Michel a pak prudce otevřel dveře, aby vpustil vetřelce. Céline na schodech spatřila tři německé vojáky oblečené v předpisových uniformách, z nichž dva třímali v ruku dlouhé pušky. Za nimi stálo půl tuctu dalších. Byli mladí, bylo jim možná něco málo přes dvacet, s výjimkou ramenatého muže v jejich čele, kterému mohlo být ke čtyřiceti. Ruku měl položenou na revolveru zasunutém v pouzdrě.

„Dobrý den,“ řekl Michel klidně, jako kdyby návštěva německých vojáků byla všední záležitostí. „Jak vám můžeme pomoci?“

„Pomoci nám?“ odfrkl si starší z vojáků. „Pomoci nám můžete tím, že nám ukážete vchod do vašeho vinného sklepa.“

Michel hned neodpověděl a Céline si nezvaného hosta během pár vteřin důkladně prohlédla. Byl vysoký, tmavovlasý, s malým knírkem a téměř elegantními rysy, které byly v té chvíli staženy do pohrdlivého úšklebku. Tmavězelené vojenské sako s tvrdým černým límcem a bronzovými knoflíky měl přepásané hnědým koženým páskem a ověšené medailemi a nacistickými insigniemi. Kalhoty měl šedé a na nohou černé jezdecké boty, které se blyštily na slunci. Na jeho uniformě nebyl jediný záhyb. Došlo jí, že je to patrně důstojník. Mluvil perfektní francouzštinou, což svědčilo o jisté úrovni výchovy a vzdělání.

„Zajisté,“ odvětil Michel s klidem. „Můžu se zeptat, co hledáte?“

„Nemůžete.“

Michel a Theo si vyměnili pohledy. Michel poté poodstoupil a pokynul vojákům, aby vešli, jako kdyby to byli vážení hosté. Provedl je domem a zadními dveřmi ven, a až v tom okamžiku si Céline uvědomila, že druhý menší vchod, který Michelův pradědeček nechal zřídit v kuchyni pro případ, že by rodina potřebovala rychlý přístup do sklepů, je schovaný za velkou skříň. Viděla, že Michel následován Theem vede vojáky k hlavnímu vstupu do soustavy sklepů, který se nacházel v kamenné zdi oddělující zahradu od vinice. Když Michelův prapradědeček budoval důmyslné podzemní sklepení, které se mělo vyrovnat sklepům velkých vinařských domů, nechal k němu vystavět impozantní kamenný vchod uzavřený velkolepou ozdobně vyřezávanou bránou. „Zůstaňte tady,“ řekl Michel a podíval se nejdřív na Inès a pak na Céline.

Ale oficír ho pevnou rukou zadržel a krátce pohlédl na obě ženy. Usmál se a v jeho výrazu, chladném a predátorském, bylo něco, z čeho Céline mrazilo až do morku kostí. „Ne,“ prohlásil. „Myslím, že dámy půjdou s námi.“

Nebránila se, když ji Inès chytila za ruku a propletla své téměř dětsky útlé prsty s jejími. Za svými muži prošly půso-

bivým vchodem do sklepení a klapot jejich podpatků zněl na úzkých kamenných schodech jako neodbytné ťukání datlů. Jeden z vojáků při pohledu na vyrovnané lahve v prvním sklípku obdivně hvízdal, ale muž, který šel za ním, do něj šťouchl a německy řekl: „Nech toho, tohle není nic proti *Veuve Clicquot Ponsardin*.“

Céline mu rozuměla, jelikož její matka, která vyrůstala nedaleko německých hranic, ji od mala učila německy. Ale s očima dokořán a nic neříkajícím výrazem ve tváři dál dělala hloupou. Věděla, že má výhodu, byť nepatrnou, když si Němci budou myslet, že před ní mohou mluvit otevřeně.

„Tak kde je váš ročník 1928?“ zeptal se oficír a podezíravě se rozhlížel. „A váš ročník 1934?“

„Od každého už nám zbývá jen nějakých sto lahví,“ neuhnul Michel pohledem. „Ale pojdte za mnou, jsou hned tady.“

Oficír skepticky přivřel oči a svolil, aby Michel skupinu dál vedl hlavní chodbou do jednoho ze sklepů, kde, jak Céline věděla, záměrně nechal několik regálů nejlepšího vína. Kdyby tam žádné nebylo, vzbudilo by to podezření, ale skutečnost, že ho bylo málo, se dala vysvětlit tím, že všechno ostatní se prodalo. „Tak jsme tady,“ řekl Michel a mávl rukou směrem do místnosti. „Lahve jsou v těch bednách tady napravo na zemi.“

„Hmm.“ Oficír kývl na jednoho ze svých mužů, zvedli společně bednu a vyndali z ní lahev. Byl to skutečně ročník 1928, jeden z nejcennějších z celé produkce. „Kde je zbytek?“ chtěl vědět a s tvrdým pohledem se otočil k Michelovi. Pravá ruka mu opět sklouzla k revolveru.

„Už dlouho máme skoro vyprodáno. Byl to opravdu dobrý ročník. Byla po něm velká poptávka. Stejně to bylo s ročníkem 1934,“ vysvětloval Michel se zachmuřeným výrazem. Byl mnohem lepší herec, než Céline tušila. „Prosím. Vezměte si, co tu ještě zbylo. Nebudu vám v ničem bránit.“



Oficír pokynul dvěma svým mužům, kteří narychlo začali snášet lahve. „To bude stačit. Teď nás nechte o samotě.“

„Zajisté.“ Michel vzal Inès za ruku a rychle se vydal zpět ke schodům. Céline a Theo ho následovali. Všichni čtyři mlčeli, dokud se nedostali ven ze sklepu a přes zahradu do kuchyně v hlavní budově.

„Micheli, prakticky jsi jim poděkoval za to, že vyplundrují naše sklepy!“ ozvala se Inès, jen co byli uvnitř.

„A co jsem měl dělat?“ Znělo to vyčerpaně. „Je to anarchie. Musíme myslet na budoucnost. Kdyby si mysleli, že před nimi něco schováváme, totálně nám vyrabují sklepy.“

„Ale musel jsi být tak... submisivní?“ naléhala a její hlas zněl rozčilením o oktávu výš. „Tohle všechno patří nám!“

„Inès!“ Céline slyšela poprvé Michela zvýšit hlas. Rukou si prohrábl vlasy a Inès se na něj podívala jako raněná laň. „Má milá,“ řekl už klidněji. „To nejhorší máme za sebou. Přečkáme tuhle bouři a za pár dnů bude německé velení mít své muže pod kontrolou. Do té doby to musíme nějak vydržet.“

Inès už otevírala ústa, aby odpověděla, ale přerušil ji hlas, který se ozval za nimi. „Zdá se, že vy Francouzi jste rozumnější, než vypadáte.“ Všichni se otočili a naskytl se jim pohled na německého oficíra stojícího v otevřených, sluncem ozářených dveřích, zahaleného dýmem z cigarety. „Nyní máte jediný úkol, smířit se s tím. *Verstanden?*“

Nikdo neodpověděl. Když se mlčení protahovalo už příliš dlouho, Céline promluvila za všechny: „Ano, pane. Rozumíme. Nebudeme vám dělat žádné potíže.“

Německý oficír se mírně pousmál, což mělo za následek, že vypadal ještě nebezpečněji. Ale možná že působí tak hrozivě tím, jak se na ni dívá, jako kdyby si jí až teď všiml, pomyslela si. Jeho pohled spočíval na horních knoflících její blůzy, ale odolala pokušení ucouvnout a odvrátit se. Nakonec zamířil pohledem zpět k jejímu obličejí. „To rád slyším,“ řekl.

Céline ztěžka polkla a Němec obrátil pozornost k Michelovi. „A co je v té menší budově?“ Ukázal na domek Céline a Thea. „Moji muži se tam chtějí podívat.“

O hodinu později byly oba domy prázdné. Zmizelo všechno včetně tuctu beden nejlepšího šampaňského značky *Maison Chauveau*. Michel trval na tom, aby nikdo nereagoval, když Němci odnášeli nábytek, strhávali ze zdí staleté tapisérie, plenili spíže a brali odtamtud drahocenné bochníky chleba, sklenice zavařenin a plechovky kávy. Sebrali všechno – křesla, příkrývky, matrace, dokonce i staré hodiny, které už více než sto let stály v hale jako na stráži. Všechno naskládali na hromadu v zahradě za hlavní budovou a zničili přitom záhon červených pivoňek, které Inès tvrdošijně opečovávala i potom, co Michel trval na tom, že všechnu zbývající obdělávatelnou půdu musí využít na pěstování zeleniny. Stalo se z toho jablko jejich sváru.

Na vrchu hromady Céline uviděla vybledlou prošívanou deku, kterou jí matka ušila jako svatební dar, když si brala Thea, a náhle ji popadla zlost. Na co tihle muži potřebují něco tak osobního? Byla polovina června a noci už byly dostatečně teplé. Ne, deka byla příkladem něčeho horšího – potřeby rabovat pro rabování samo. Mrkáním zahнала slzy. Věděla, že by se jí měla víc dotýkat ztráta nábytku, konzerv a zavařených potravin, které jim měly vystačit na celou zimu. Prošívaná deka však byla jednou z posledních upomínek na matku.

Vojáci, kteří konečně sebrali všechno, co mělo sebemenší hodnotu, se vyvalili z domů. Když všechno naložili na nákladní auta, přitočil se k ní jejich velitel s palci zaháknutými za opasek.

„Přijedeme si pro další šampaňské, až ho budeme potřebovat.“ Na kníru mu lpěl drobek a na pravé straně brady měl šmouhu od džemu. „Všechno, co tu máte, teď patří Německu.“

Michel zakašlal a sevřel rty do úzké štěrbiny.